

בתי המשפט

א 035966/03		בית משפט השלום תל אביב-יפו	
תאריך: 08/08/2005		כב' השופטת ד"ר דפנה אבניאלי	בפני:

בעניין: כלל תעופה בע"מ

התובעת

ע"י עו"ד יגאל לונגו

נגד

ע.ד. איל יעוץ ויזום בע"מ

הנתבעת

ע"י עו"ד יעקב קהאן

פסק-דין

שיתוף פעולה בין כלל תעופה בע"מ – סיטונאית ששיווקה חבילות תיור ונופש לחו"ל (להלן: "התובעת") - לבין חברה בשם אתגר פרוייקטים בתיירות בע"מ - סוכנות נסיעות, אשר עסקה בשיווק נופש ליחידים ולחברות היי-טק (להלן: "אתגר") - הניב את התביעה הנוכחית.

הנתבעת לא היתה קשורה בקשר עסקי ישיר עם התובעת, אך שיק בחתימתה עומד במרכזה של התביעה, כאשר השאלה היא – האם זכאית התובעת לתשלום סכומו של השיק אם לאו.

העובדות בקצרה

התובעת ניהלה מערכת קשרים עסקית עם אתגר בשנים 2000-2001. אתגר התחייבה להזמין את כל שירותי התיירות היוצאת של לקוחותיה באמצעות התובעת. במהלך התקופה נוצרה יתרת חוב של אתגר כלפי התובעת בסך של 100,853 דולר (להלן: "החוב").

התובעת ביקשה להגיע עם אתגר להסדר פרעון החוב, ולפיכך נחתם בין הצדדים הסכם בחודש מאי 2001 (נספח ג' לתצהיר מנהל התובעת, מר חיים אתר). בהסכם נקבע, כי התובעת תעניק לאתגר אשראי כספי, המכונה ע"י הצדדים "הלוואה" בסך של 100,000 דולר, אשר תיזקף על חשבון החוב. ההלוואה בתוספת ריבית שנתית של 8%, היתה אמורה להיפרע ב-10 תשלומים שווים, בסך של 10,370 דולר. לשם הקלת הגבייה על פי ההסכם, מסרה אתגר לידי התובעת 10 שיקים מעותדים, על סך 50,000 ₪ כל אחד, שמועד פרעונם נקבע החל ביום 1.6.01 ובכל אחד לחודש לאחר מכן (סעיפים 4.3-4.4 להסכם).

כבטחון לפרעון השיקים הדחויים במועד, מסר מר רון איל, שהיה מנהל ואחד הבעלים של אתגר וגם אחד ממנהלי הנתבעת, שיק של הנתבעת על סך של 100,000 ₪ (נספח ד' לתצהיר מנהל התובעת). השיק היה משוך לפקודת התובעת, ולא נקב בו תאריך פרעון (להלן: "שיק הבטחון"). שיק זה הוא נושא המחלוקת בענייננו.

לשם השלמת התמונה יצוין, כי מנהל נוסף של אתגר, מר אורי שחף, מסר שיק אישי שלו ע"ס 100,000 ₪, כבטוחה נוספת ל"הלוואה", אך שיק זה אינו נושא התביעה שבפני (ראה סעיף 9 לסיכומי ב"כ הנתבעת).

הליכי הוצאה לפועל

התובעת הגישה את השיק לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל, בטענה כי ההלוואה לא הושבה לה במלואה.

הנתבעת הגישה התנגדות לביצועו של השיק וטענה, כי ההלוואה הושבה במלואה ולכן אין התובעת זכאית לגבות את השיק, שניתן לה כשיק ביטחון מלכתחילה. על יסוד טענת "פרעתי" ותשלום תמורת השיק, שנטענה ע"י הנתבעת, ניתנה לה רשות להתגונן בהסכמת התובעת. מאחר שבתביעה שטרית עסקינן, נשמעו עדויות הנתבעת תחילה.

גרסת הנתבעת

מנהל הנתבעת, מר רון איל, העיד כי השיק נמסר לתובעת כבטחון, מבלי שננקב בו תאריך פרעון. לדבריו, השיק נמסר לתובעת על תנאי, לפיו התובעת תהא רשאית להציגו לפרעון, רק אם אתגר לא תעמוד בהתחייבותיה על פי הסכם ההלוואה (ע' 7).

ב"כ הנתבעת טוען בסיכומיו, כי הוכח שאתגר עמדה בהתחייבויותיה כסדרן, ולכן מועד הצגת השיק לפרעון בבנק לא היתה התובעת רשאית למלא את פרטיו ולהציגו לפרעון.

עוד מציין ב"כ הנתבעת, כי מתוך סכום ההלוואה שילמה אתגר סך של 300,000 ₪ בגין קרן וריבית, באמצעות 5 שיקים מתוך 10 שיקים שהפקידה בידי התובעת. לדבריו, השיק השישי שחולל, הוחלף מאוחר יותר על ידי אתגר, והתשלום השישי נפרע אף הוא (סעיף 13 לתצהיר מנהל התובעת).

בנסיבות אלה טוען ב"כ הנתבעת, כי במועד הצגת השיק לפרעון בבנק (30.9.01), עמדה הנתבעת בכל התחייבויותיה על פי הסכם ההלוואה, ולא התקיים התנאי המתיר לתובעת להציגו לפרעון. בתצהיר ההתנגדות שהגיש מר איל נטען גם, כי סכום השיק סולק באמצעות תשלום סך של 120,000 ₪ באמצעות כרטיס האשראי שלו (סעיפים 15-17). טענה זו, אשר בגינה ניתנה לנתבעת רשות להתגונן מלכתחילה, נטענה בחצי פה בסיכומיו של ב"כ הנתבעת, ובמהלך שמיעת העדויות הוכח כי אין בה ממש.

גרסת התובעת

התובעת טוענת, כי אתגר לא פרעה את תשלומי ההלוואה כסדרם. לפיכך, קמה זכותה של התובעת לעשות שימוש בבטחונות שניתנו לה במסגרת ההסכם, קרי, התקיים התנאי המתיר לה לעשות שימוש בשיק הבטחון.

ב"כ התובעת טוען בסיכומיו, כי הנתבעת לא הוכיחה כי אתגר ו/או מר רון איל ו/או הנתבעת פרעו את ההלוואה שניתנה לאתגר, ולא הציגו קבלות או חשבוניות, שיש בהן להעיד כי כספי ההלוואה הושבו לתובעת, כפי שנטען בהתנגדות בשעתו.

לדבריו, אמנם שולמו סכומי כסף לתובעת באמצעות כרטיס האשראי של מר איל, אך אלה שולמו על חשבון החוב השוטף, שמר איל ערב לו באופן אישי, ולא על חשבון ההלוואה.

כספי ההלוואה לא הושבו במלואם

אין מחלוקת, כי החל מחודש ספטמבר 2001 לא נפרעו במועדם השיקים שנמסרו על ידי אתגר לתובעת, כעולה מצילומי השיקים עצמם (נספח ו' לתצהיר התובעת).

מנהל התובעת, מר אתר, העיד כי אתגר לא החזירה את יתרת ההלוואה ואף לא שילמה את חובה השוטף בסך 250,000 ₪, למרות סיכום שהושג בינה, באמצעות מר רון איל, לבין התובעת בפגישה שהתקיימה בתאריך 26.8.01 (סיכום הפגישה צורף כנספח ח' לתצהיר התובעת).

דברים אלה אושרו בחקירתו הנגדית של מר רון איל, שציין כי עזב את חברת אתגר בסמוך לאותה תקופה (ע' 16).

אין מחלוקת, כי הצדדים ערכו הבחנה ברורה בין החוב השוטף שאתגר חבה לתובעת – חוב שמר איל ערב באופן אישי להחזרתו, לבין ההלוואה נושא התביעה – הלוואה שבהתייחס אליה ניתן השיק המדובר.

אין גם מחלוקת, כי סך של 120,000 ₪ שולם לתובעת באמצעות חיוב כרטיס האשראי של מר איל, אך לא הוכחה זיקה בין תשלום זה לבין ההלוואה, והדבר אף עומד בסתירה לסיכום פגישה שנערכה ביום 26.8.01 (נספח ח').

נותרה איפוא השאלה - האם אכן הופר הסכם ההלוואה, באופן שהצדיק שימוש בשיק, שנועד כבטחון להחזר ההלוואה?

נראה, כי התשובה לכך חיובית, ואין מנוס הימנה.

הסיבה לכך פשוטה, כפי שיובהר להלן.

מתוך סדרה השיקים שמסרה הנתבעת, השיק שמועד פרעונו נקבע ליום 1.9.01 לא הוצג לפרעון. מנהל התובעת מר אתר ציין, כי התובעת התבקשה ע"י אתגר לא להציג את השיק לפרעון, בשל העדר כיסוי מספיק בחשבונה. עדותו של מנהל התובעת בענין זה לא נסתרה.

מר אתר הוסיף וטען, כי שיק נוסף, שמועד פרעונו נקבע ליום 1.10.01 חולל והוחלף בשיק אחר, שנפרע בשלב מאוחר יותר (ע' 45). עובדה זו אינה שנויה במחלוקת ונלמדת אף מצילום השיק, שחולל מסיבת אכ"מ + הוראת ביטול (נספח 21). ארבעת השיקים שנועדו להיפרע אחריו חוללו אף הם, ותמורתם לא שולמה עד היום (נספחים 31-51).

לדברי ב"כ התובעת, נערכו בירורים עם הבנק הנמשך, מהם עלה כי לא נותרו כספים בחשבונה של אתגר ולכן צפתה התובעת, שגם השיק שנועד להיפרע בחודש אוקטובר 2001 יחולל. טענה זו באה להכשיר את העובדה, שהתובעת הציגה את שיק הביטחון לפרעון בתאריך 30.9.01, או בסמוך לכך.

הנתבעת טוענת, כי הצגת שיק הביטחון לפרעון בתאריך 30.9.01 מהווה הפרה של ההסכם מצד התובעת, שכן עד לאותו מועד שולמה ההלוואה כסדרה, והשיק הראשון שחזר מסיבת אכ"מ היה השיק של 1.10.01. לדבריה, הצגת שיק הבטחון לפרעון בתאריך 30.9.01 מהווה הפרה של התנאי, עליו הוסכם עם התובעת, ולכן אין עליה לשלם את סכומו של שיק הבטחון.

מסירה על תנאי

מאחר שבתביעה שטרית עסקינן, על הנתבעת הנטל להוכיח, כי התנאי לפרעון השיק לא התקיים.

"מסירה על תנאי היא מסירה שכוונתה להקים חבות שטרית עתידית, המותנית בתנאי חיצוני מוקדם. עד למועד התקיים התנאי מוקפאת החבות השטרית ומחזיק השטר נחשב כשומרו... נטל הראיה מוטל על החייב השטרי להוכיח שהן שהיתה מסירה על תנאי והן שהתנאי לא התקיים" (ע"א 4848/91 הכונס הרשמי בתפקידו כמפרק בנק צפון אמריקה נ' פורשה בע"מ, פ"ד נא(1) 874, 879; ע"א 623/88 גולדנברג נ' המשביר המרכזי בע"מ, פ"ד מד(2) 803).

עובדות המקרה מלמדות, כי הנתבעת לא עמדה בנטל כפול זה. התנאים להצגת השיק לפרעון נקבעו בהסכם ההלוואה, המורה כי "בכל מקרה של איחור ו/או אי-תשלום אחד מהתשלומים תהיה כלל תעופה רשאית להעמיד את מלוא יתרת החוב לפרעון מוקדם..." (סעיף 4.7 להסכם). הוכח, כי ביום 30.9.01 לא עמדה אתגר בתשלומים כסדרם, שכן השיק שנועד לפרעון ביום 1.9.01 לא הוצג לבנק על פי בקשתה, ושיקים שנועדו לפרעון לאחר מכן לא נפרעו כסדרם.

עובדות המקרה מלמדות, כי ביום הצגת שיק הבטחון לפרעון כבר ידעה הנתבעת, או היה עליה לדעת, כי השיקים שנועדו לכיסוי ההלוואה לא יפרעו, בשל חוסר כיסוי מספיק בחשבונה של אתגר. לפיכך, טענתה של הנתבעת, כי התנאי להצגת שיק הבטחון לא התקיים הינה טענה מיתממת, שנטענה בחוסר תום לב.

אני קובעת, כי התובעת היתה זכאית להציג את השיק לפרעון, כבר לאחר שהשיק הראשון (מיום 1.9.01) לא נפרע. בנסיבות אלה, התנאי לחבותה השטרית של הנתבעת על פי שיק הבטחון התקיים אף התקיים.

פרעון השיק

טענתה הנוספת של הנתבעת, כי השיק נפרע באמצעות תשלום סך של 120,000 ₪ בכרטיס אשראי, היא טענת סרק, שנועדה לזרות חל בעיני בית המשפט. הוכח, כי בנוסף לסכום ההלוואה, נוצר חוב שוטף של אתגר כלפי התובעת. הוכח, כי מר איל ערב לתשלומיו של חוב זה בערבות אישית נפרדת. הוכח אף, שהתובעת דרשה סילוקו של החוב השוטף ובין הצדדים הושגה הסכמה בענין זה, בפגישה מיום 26.8.01 (נספח ח' לתצהיר התובעת). בפגישה זו נקבע, כי "עד ליום 2.9.01 ישולם סך של 120,000 ₪ מתום החוב הנ"ל ע"י רון אייל (ויזה אישית)..." (סעיף 3 לנספח ח').

טענתו של מר אייל, כי תשלום הסך של 120,000 ₪ נועד לסילוק סכומו של שיק הבטחון, לא רק שהיא עומדת בסתירה למסמך בכתב (נספח ח'), היא אף משוללת כל הגיון, שכן מדובר בסכום גבוה מסכומו של שיק הבטחון, שהיה כזכור 100,000 ₪. אין איפוא צורך להכביר מילים, על טענה משונה זו, שב"כ הנתבעת עצמו לא מצא לנכון להקדיש לה יותר משורות ספורות בסיכומיו.

לסיכום

אני מקבלת את התביעה וקובעת, כי התובעת רשאית להמשיך בהליכים לביצוע של השיק בתיק ההוצאה לפועל.

אני מחייבת את הנתבעת לשלם לתובעת את הוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד בסך של 15,000 ₪, בצירוף מע"מ ובתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק, החל מיום מתן פסק הדין ועד התשלום המלא בפועל.

ניתן בלשכתי היום 8.8.05 בהעדר הצדדים.

המזכירות תשלח לב"כ הצדדים עותק מפסק הדין.

ד"ר דפנה אבניאלי, שופטת

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה